

Commissie Bijzondere Situaties

Jaarverslag 2019

Voorwoord

Er is geen jaar waarin het rustig is in het Groninger aardbevingsgebied. Er gebeurt en verandert veel op uiteenlopende gebieden: de wijze waarop schade wordt afgehandeld, hoe de versterking al dan niet plaatsvindt, wanneer de gaskraan wordt dichtgedraaid, de wisseling en uitbreiding van betrokken instanties, hoe het verder moet me de toekomst van de inwoners en het gebied. Om slechts enkele aspecten te noemen. In deze complexiteit van factoren leven de Groningers inmiddels al jaren. Met andere woorden: in een slopende onzekerheid.

Onzekerheid & complexe problematiek

Die onzekerheid verlamt mensen in hun keuzes, in het verder kunnen met hun leven. Dat zien wij als Commissie in de situaties die bij ons worden ingediend. Opvallend daarbij is dat de schade aan de woning vaak niet het grootste pijnpunt is, maar dat de impact op het mentale en fysieke welbevinden van een slepend traject vele malen groter is. Regelmatig lijken ook de aardbevingen een trigger te zijn die dieper liggende problematiek blootleggen.

Veranderingen in het systeem

In het systeem rondom schadeafwikkeling en versterking is in 2019 veel gewijzigd: het CVW (Centrum Veilig Wonen) wordt opgeheven en er is besloten de NAM buiten het proces te plaatsen. Ook zijn de voorbereidingen in volle gang voor het Instituut Mijnbouw Groningen (IMG). Daarnaast zijn de taken van de Commissie uitgebreid met versterkingsproblematiek. Dat heeft vooral in de eerste maanden van het jaar haar vruchten afgeworpen: de aanvragen rondom versterking namen toe.

Wat ongewijzigd is gebleven, is de onafhankelijkheid van de Commissie. De belangrijkste voorwaarde om ons werk zorgvuldig en betrouwbaar te kunnen blijven voortzetten.

Constateringen & aanbevelingen in vogelvlucht

In hoofdstuk 4 van dit jaarverslag geven wij onze meest opvallende en belangwekkende bevindingen weer. Waar mogelijk en nodig zijn deze vertaald naar adviezen. Ik wil ze hier alvast in vogelvlucht noemen:

1. *Zorg over sociaal-psychische impact* – de impact van de aardbevingen gaat veel verder dan alleen de schade en het financiële aspect. Vooral constructieve aandacht voor kwetsbare groepen zoals kinderen en ouderen is een noodzaak.
2. *Samenwerken: burger centraal & gezamenlijke oplossingen* – bewoners zien door de bureaucratische bomen het bos vaak niet meer. Onderlinge samenwerking en centrale coördinatie door instellingen, organisaties en overheden moet helderheid geven én de hulp kwalitatief verbeteren.
3. *Vertragende factoren* – door het tijdelijk stopzetten van de versterkingsoperatie belandden meer bewoners in een impasse.
4. *Schadeherstel & versterking* – deze beide aspecten zouden waar mogelijk moeten worden gecombineerd, er is nu nog teveel sprake van afzonderlijke trajecten.
5. *Advies inzake immateriële schade* – over de vraag of en hoe immateriële schade zou moeten worden vergoed, heeft de Commissie gesproken met de Commissie Immateriële Schade. Deze laatstgenoemde commissie heeft de intentie om eind 2019 haar rapport aan te bieden.

6. *Voortzetting opkoopregeling* – deze regeling wordt door de Commissie zeer ondersteund. Het is dan ook een goede ontwikkeling dat deze regeling ook in 2020 een vervolg krijgt.
7. *Ondersteuning voor ondernemers* – met name de kleinere ondernemers lijken de dupe te zijn van de aardbevingen en het gebrek aan een ondersteunend netwerk. De oplossing moet volgens de Commissie worden gezocht in een nauwe samenwerking tussen de NCG (Nationaal Coördinator Groningen) en het IMG.
8. *Ouderen: een groeiende groep die onze aandacht verdient* – ouderen kampen met specifieke problematiek zoals ‘het huis als pensioen’, mentale en fysieke achteruitgang en (algehele) kwetsbaarheid. Vanwege de vergrijzing groeit deze groep en is alertheid hierop door alle betrokken instanties een noodzaak.
9. *Overige – niet aardbevingsgerelateerde – problematiek* – veel verborgen leed komt aan de oppervlakte door de aardbevingen. Ook al is deze problematiek niet aardbevingsgerelateerd: hierin moet samen de handschoen worden opgepakt.
10. *Toekomst van de Commissie* – de Commissie is herbenoemd voor drie jaren en blijft zich inzetten voor de schrijnende gevallen in het Groninger aardbevingsgebied.

De toekomst

De ervaring in de afgelopen jaren laat zien dat de Commissie een belangrijke toegevoegde waarde heeft voor inwoners met complexe problemen. Met ons team van casemanagers en deskundigen kunnen we rust brengen in alle complexiteit, een luisterend oor bieden en vaak een oplossing. Een oplossing waarmee mensen weer in staat zijn hun leven op te pakken.

De problemen zijn nog niet opgelost. Er is dan ook meer dan voldoende reden om door te gaan met ons werk. Dat doen we graag vanuit een grote betrokkenheid bij de bewoners van het aardbevingsgebied.

Janny Vlietstra
Voorzitter Commissie Bijzondere Situaties

Inhoudsopgave

1. Over de Commissie Bijzondere Situaties	4
1.1 Regeling Bijzondere Situaties	4
1.2 Commissie Bijzondere Situaties	4
1.3 Positionering van de permanente Commissie	4
1.4 Samenstelling van de Commissie Bijzondere Situaties	5
1.5 Jaarverslag 2019	5
2. Samenwerken & bijdragen aan structurele oplossingen	6
2.1 Kritische blik & luisterend oor	6
2.2 Doel van het werk van de Commissie Bijzondere Situaties	6
2.3 Functie van de Commissie	7
2.4 Samen werken aan structurele oplossingen	7
2.5 Uitvoeren bindend advies & positie van de NAM	7
2.6 Uitbreiding werkgebied met versterking	8
2.7 Uitgangspunten in de werkwijze	8
2.8 Werkwijze: proces van behandeling & toekenning	10
3. Overzicht aanvragen & vormen van geboden hulp	13
3.1 Cijfermatig overzicht aanvragen & geboden hulp	13
3.2 Vormen van problematiek	14
3.3 Vormen van geboden hulp	15
3.4 Voorliggende voorzieningen	16
3.5 Conclusie t.a.v. problematiek & demografie	17
4. Bevindingen & advies	18
4.1 Bevindingen vertaald naar adviezen	18

1. Over de Commissie Bijzondere Situaties

1.1 Regeling Bijzondere Situaties

De aardbevingen zoals die voorkomen in het Groninger gaswinningsgebied, hebben een grote impact op de bewoners en kunnen ingrijpende gevolgen hebben op hun leven. In meerdere opzichten. Voor hen bestaan verschillende compensatieregelingen, bijvoorbeeld voor de schade die is ontstaan aan hun woning. Maar soms is er sprake van een bijzondere situatie, waar extra problemen spelen die door de compensatieregelingen onvoldoende worden opgelost. Het gaat dan vaak om een stapeling van problemen: medische, psychische en financiële problemen, waarbij de schadeproblemen van het huis de druppel vormen die de emmer doet overlopen. Het gaat hierbij om bijzondere, individuele situaties, waar mensen zelf niet uit komen en waar dringend hulp nodig is. Hiervoor is de regeling Bijzondere Situaties in het leven geroepen. De minister van Economische Zaken heeft de NAM in 2014 verzocht financiële middelen beschikbaar te stellen om deze regeling uit te kunnen voeren. Een regeling die dient als vangnet voor de meest schrijnende persoonlijke situaties.

1.2 Commissie Bijzondere Situaties

Om op objectieve wijze uitvoering aan de regeling Bijzondere Situaties te kunnen geven, heeft de toenmalige minister aangegeven dat er een – in eerste instantie tijdelijke – onafhankelijke commissie zou moeten worden ingesteld. Deze Commissie Bijzondere Situaties is half april 2014 van start gegaan en is vanaf het eerste moment als onafhankelijke instantie werkzaam.

De Commissie Bijzondere Situaties is verantwoordelijk voor de uitvoering van voornoemde regeling. Zij beoordeelt de aanvragen voor de regeling, bepaalt welke extra hulp geboden kan c.q. moet worden en neemt daarin (voor de NAM) bindende besluiten. De geboden ondersteuning kan variëren van het inschakelen van praktische hulp tot het toekennen van een financiële vergoeding of opkoop van de woning.

De Commissie Bijzondere Situaties is samengesteld uit een drietal leden die een maatschappelijke positie in het Noorden bekleden en zich daarnaast betrokken voelen bij en zich willen inzetten voor de gevolgen van de problematiek die de aardbevingen in Groningen met zich meebrengen. Naast deze drie leden weet de Commissie zich versterkt met een adviserend lid (de Onafhankelijke Raadsman) en een secretaris.

Ook is aan de Commissie een team van casemanagers en deskundigen verbonden. Deze professionals in de maatschappelijke hulp- en dienstverlening bezoeken de aanvragers, onderhouden het persoonlijke contact met betrokkenen, verzamelen de nodige informatie en stellen een zo objectief mogelijke rapportage op.

1.3 Positionering van de permanente Commissie

Waar de status van de Commissie in eerste instantie ‘tijdelijk’ was, is na anderhalf jaar geconstateerd dat de tijd rijp was voor een permanente vorm. Met het instellingsbesluit van de minister van Economische Zaken & Klimaat is deze permanente status met ingang van 1 mei 2016 geformaliseerd. Daarmee is de Commissie Bijzondere Situaties nu gepositioneerd als een adviescommissie, ingesteld door de minister van Economische Zaken & Klimaat, die bindend advies uitbrengt aan de NAM. Het secretariaat van de Commissie vindt onderdak bij en wordt in praktische zin gefaciliteerd door de Nationaal Coördinator Groningen (NCG). De NCG is in oktober 2019 geherpositioneerd van het

ministerie van Economische Zaken & Klimaat naar het ministerie van Binnenlandse Zaken. Inhoudelijk echter heeft de NCG geen invloed op de inhoud van het werk en de werkwijze van de Commissie. De Commissie werkt en blijft werken als volledig onafhankelijk orgaan.

1.4 Samenstelling van de Commissie Bijzondere Situaties

Voorzitter

Mevr. J.G. Vlietstra

Toezichthouder ZINN, voorzitter Raad van Commissarissen Afvalsturing Friesland, lid Ledenraad VGZ.

Leden

Mevr. E. ten Brink-de Vries

Zelfstandig adviseur sociaal domein, wonen en arbeidsmarkt.

Mevr. E.I. van Leeuwen-Seelt

Coördinator MVO-Alliantie Noord-Nederland, lid Comité van Toezicht OP-EFRA (SNN), lid adviescommissie Innovatiefonds Zorg & Welzijn.

Adviserend lid

Dhr. L.J. Klaassen

Onafhankelijk Raadsman schadeafhandeling gaswinning Groningen.

Secretaris

Dhr. S. Benus

Ondersteuning

Mevr. J.A.J. Zoer

Mevr. V. Kalter

Mevr. G.W.A. Hingstman

Mevr. J.G. Vlietstra

Mevr. E. ten Brink-de Vries

Mevr. E.I. van Leeuwen-Seelt

1.5 Jaarverslag 2019

De Commissie Bijzondere Situaties is ruim vijfentwintig jaar operationeel en hecht er vanuit haar maatschappelijke taak waarde aan haar bevindingen, ontwikkeling in werkwijze en de behaalde resultaten jaarlijks te delen.

In het voorliggend verslag leest u achtereenvolgens (1) welke uitgangspunten de Commissie hanteert en hoe de werkwijze is gevormd, (2) hoeveel aanvragen zijn binnengekomen en behandeld, (3) welke vormen van hulp tot nu toe zijn geboden, (4) welk deel van de beschikbare middelen tot nu toe is ingezet, (5) welke aanbevelingen de Commissie vanuit haar bevindingen in de praktijk heeft geformuleerd en (6) de adviezen die daaruit voortvloeien ter verbetering van de situatie van de bewoners in het Groninger aardbevingsgebied.

2. Samenwerken & bijdragen aan structurele oplossingen

2.1 Kritische blik & luisterend oor

Vanaf de dag dat de Commissie Bijzondere Situaties officieel van start ging – 15 april 2014 – zijn binnekomende aanvragen steeds zo constructief mogelijk behandeld en wordt de werkwijze waarop dit gebeurt structureel getoetst en geoptimaliseerd. De input voor deze doorontwikkeling komt (a) van de bewoners/aanvragers, (b) van externe partijen c.q. ketenpartners en (c) vanuit ervaringen en bevindingen gaandeweg het proces van de Commissieleden, casemanagers en deskundigen.

Er is kortom sprake van een kritische blik op het eigen proces.

2.2 Doel van het werk van de Commissie Bijzondere Situaties

Doel van de Commissie is van meet af aan geweest om mensen te helpen op eigen kracht weer verder te kunnen, wanneer ze op basis van de eerder genoemde criteria (zie ook de inzet op pagina 11) tussen wal en schip zijn

geraakt. Dat is altijd een goed uitgangspunt gebleken: zijn mensen in staat op eigen kracht verder te kunnen? Is dat nog niet het geval, dan wordt de ondersteuning langer doorgezet en eventueel op een andere manier. Tot het moment dat de situatie er wel naar is dat de ondersteuning kan worden teruggetrokken. Dat is de vangnetfunctie die de Commissie vervult.

Het overgrote deel van de vormen van geboden hulp is aantoonbaar van waarde geweest. De kern ligt daarbij in het ontzorgen van bewoners door te ondersteunen bij de problemen die op dat moment als het meest belastend worden ervaren. Dat gebeurt op verschillende manieren, we noemen de belangrijkste: bieden van hulp in natura, het laten opkopen van de woning, het bieden van een garantiebedrag, het betalen van een restschuld of het laten ondersteunen door een zaakwaarnemer. Wanneer we kijken naar de mate van tevredenheid en de mate waarin betrokkenen weer op eigen kracht verder konden met deze geboden oplossingen, dan is het 'effect' van het werk van de Commissie hoog. Om daar nog beter en concreter handen en voeten aan te kunnen geven, wordt structureel geëvalueerd met de mensen bij wie het dossier wordt gesloten.

Onze casemanagers & deskundigen

Dit zijn de mensen die cruciaal zijn in het werk van de Commissie. Zij zijn het die het persoonlijke gesprek aangaan met de mensen die een aanvraag hebben ingediend. Bij elke aanvrager komen ze thuis om in eerste instantie te luisteren naar wat er aan de hand is. Om vervolgens de situatie helder en objectief in kaart te brengen, advies te geven, als vast aanspreekpunt te fungeren en waar nodig het proces voor de betrokkenen te coördineren.

Allen zijn professional in de maatschappelijke hulp- of dienstverlening en brengen van daaruit een flinke rugzak aan ervaring mee. Vanuit bestaande organisaties zijn zij gedetacheerd bij de Commissie.

2.3 Functie van de Commissie

In de ideale wereld staan alle voorliggende voorzieningen en ondersteunende regelingen – in de brede maatschappelijke zin van het woord – als een huis. In die situatie is de Commissie Bijzondere Situaties overbodig. Zover is de realiteit echter nog niet en blijft onafhankelijke beoordeling en ondersteuning van schrijnende situaties broodnodig.

Daarnaast ziet de Commissie zich ook voor een taak gesteld die momenteel nog onvoldoende elders belegd is. Er zijn situaties waarbij ogenschijnlijk zaken goed geregeld zijn – bijvoorbeeld op het gebied van schadeherstel of versterking – maar waar toch een schrijnende situatie ontstaat. De regeling waar een beroep op is gedaan, blijkt in de praktijk onvoldoende rekening te houden met de bijzondere omstandigheden in het betreffende geval. Mensen komen daardoor van de regen in de drup. Ook ziet de Commissie situaties van mensen die moeite hebben om de juiste weg in het hulpverleningstraject te vinden en te volgen. De meest kwetsbaren in het aardbevingsgebied, die anders onder de radar blijven.

Voor deze mensen, die niet in staat zijn om zelf uit de impasse van de situatie te komen, fungeert de Commissie als vangnet. Zij staat naast de betrokkenen om hen in dat traject te begeleiden. De Commissie neemt daarin geen regelingen over maar vult deze juist aan.

2.4 Samen werken aan structurele oplossingen

Er zijn meerdere instanties die zich inzetten voor de ondersteuning van bewoners uit het aardbevingsgebied. Bij al deze instanties worden rode draden in de problematiek waargenomen, worden obstakels gesignaleerd en ideeën gegenereerd over hoe die ondersteuning beter zou kunnen. Daar onderling in samenwerken, heeft naar het oordeel van de Commissie een grote meerwaarde. Daarom heeft zij regelmatig contact met bijvoorbeeld de Onafhankelijk Raadsman. Wanneer het meerwaarde heeft, vindt overleg plaats – met toestemming van betrokkenen – met de NCG. Want het gezamenlijke doel is gedupeerde bewoners zo optimaal mogelijk uit een impasse te halen. En meer overstijgend: om voor structurele problemen structurele oplossingen aan te dragen.

Ook worden er situaties voorgelegd aan de Commissie waar in feite andere partijen aan zet zijn. Het betreft bewoners waar de aardbevingsproblematiek de trigger blijkt voor een bredere en dieper liggende problematiek. De Commissie neemt daarin haar taak om te ontzorgen en zoekt samenwerking om tot structurele oplossingen te komen.

2.5 Uitvoeren bindend advies & positie van de NAM

Waar in 2018 nog een stagnatie werd geconstateerd in het werken aan oplossingen voor individuele bewoners, omdat bindende adviezen van de Commissie niet meer automatisch door de NAM werden uitgevoerd, is in 2019 verbetering opgetreden. De bindende adviezen zijn allemaal volgens afspraak uitgevoerd.

De positie van de NAM in het aardbevingsdossier wordt veranderd. In 2019 heeft het ministerie van Economische Zaken & Klimaat zich ingezet om de NAM buiten het aardbevingenproces te plaatsen. Deze positie wordt geëffectueerd per 1 januari 2020. Op het gebied van het schadeproces is dit inmiddels al het geval.

Tussen de Commissie en de NAM bestaat in de nieuwe situatie geen enkele andere relatie dan dat het geld dat de Commissie inzet voor schrijnende situaties, afkomstig is van de NAM. Dit geld wordt ter beschikking gesteld aan de dossierafhandelingen door de Commissie.

2.6 Uitbreiding werkgebied met versterking

In mei 2019 is – tegelijkertijd met de herbenoeming van de Commissie – het Instellingsbesluit verbreed, mede op verzoek van de Commissie zelf. Deze uitbreiding van het werkgebied betreft de versterkingen. De Commissie constateerde een toename van onzekerheid en schrijnende situaties, nadat de versterkingsoperatie op last van de minister van Economische Zaken & Klimaat was stilgelegd. Deze stillegging heeft merkbaar onvoordelig uitpakkt voor de bewoners. Door verbreding van het Instellingsbesluit is het sinds mei 2019 voor bewoners mogelijk om wanneer ze geen schade hebben maar wél vast zijn gelopen in een versterkingsproces, ook bij de Commissie aan te kloppen. Dit heeft dan ook geleid tot een toename van het aantal aanvragen, waarbij de Commissie ziet dat deze verbreding als waardevol wordt ervaren.

2.7 Uitgangspunten in de werkwijze

Om vanuit haar vangnetfunctie per individuele casus steeds een zo objectief en constructief mogelijk besluit te kunnen nemen, hanteert de Commissie de onderstaande uitgangspunten.

- ***Passende hulp voor elke specifieke situatie***

De Commissie behandelt elke aanvraag als een unieke, op zichzelf staande situatie. Vanaf het eerste contact is daar aandacht voor. Die aandacht is verankerd in de intake, die een eerste – zo compleet mogelijk – beeld genereert. In 2018 is hier – naar aanleiding van gesprekken met en bevindingen van de Kinderombudsvrouw – het aspect ‘psychosociale omstandigheden bij kinderen’ aan toegevoegd.

- ***Vangnet wanneer overige regelingen niet meer volstaan***

Voordat een aanvraag door de Commissie in behandeling kan worden genomen, dienen alle voorliggende voorzieningen en mogelijkheden tot ondersteuning reeds te zijn verkend en onbegaanbaar of onvoldoende gebleken.

- **Complexe problematiek**

In de situaties waarin de Commissie ondersteuning biedt, is sprake van complexe problematiek (aardbevingsschade en/of versterkingsproblematiek, medisch/psychisch en financieel).

- **Particulieren, geen bedrijven**

Bewoners in individuele, particuliere situaties kunnen in aanmerking komen voor hulp vanuit de regeling Bijzondere Situaties. Bedrijfsmatige activiteiten vallen daarbuiten.

- **Proces gaande houden**

Belangrijk in het proces dat een aanvraag doorloopt is: zo snel mogelijk helderheid creëren. Het proces van behandeling wordt vervolgens steeds gaande gehouden richting een passende oplossing.

- **Eigen kracht**

Mensen die een hulpvraag neerleggen, moeten zo snel mogelijk weer op eigen kracht verder kunnen. Geconstateerd wordt dat dit goed werkt: de werkwijze heeft een positieve invloed op de oplossing en op de (mentale) houding van de betrokkenen. Mede daardoor kunnen mensen weer écht op eigen kracht verder.

- **Privacybescherming & AVG**

De Commissie moet voor haar beoordeling aanvragen toetsen op basis van een compleet en objectief beeld. Dat vraagt soms een diepe duik in de levens van mensen, wat absolute privacy vereist in de werkwijze. Geheel begrijpelijk vinden aanvragers soms dat ze heel veel gegevens moeten laten zien. Gezien de zorgvuldigheid waarmee elke aanvraag moet worden behandeld, is dit echter noodzakelijk. De Commissie handelt daarin zeer zorgvuldig en geeft betrokkenen de absolute garantie dat hun gegevens veilig zijn.

Het volledig geautomatiseerde en gesloten systeem waarin de dossiers worden verwerkt en bewaard (voor zover nodig), is getoetst en ingericht naar de eisen van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG).

Daarnaast zijn ook de werkwijze en communicatiemiddelen van de Commissie *AVG-proof* ingericht.

- **Onafhankelijkheid**

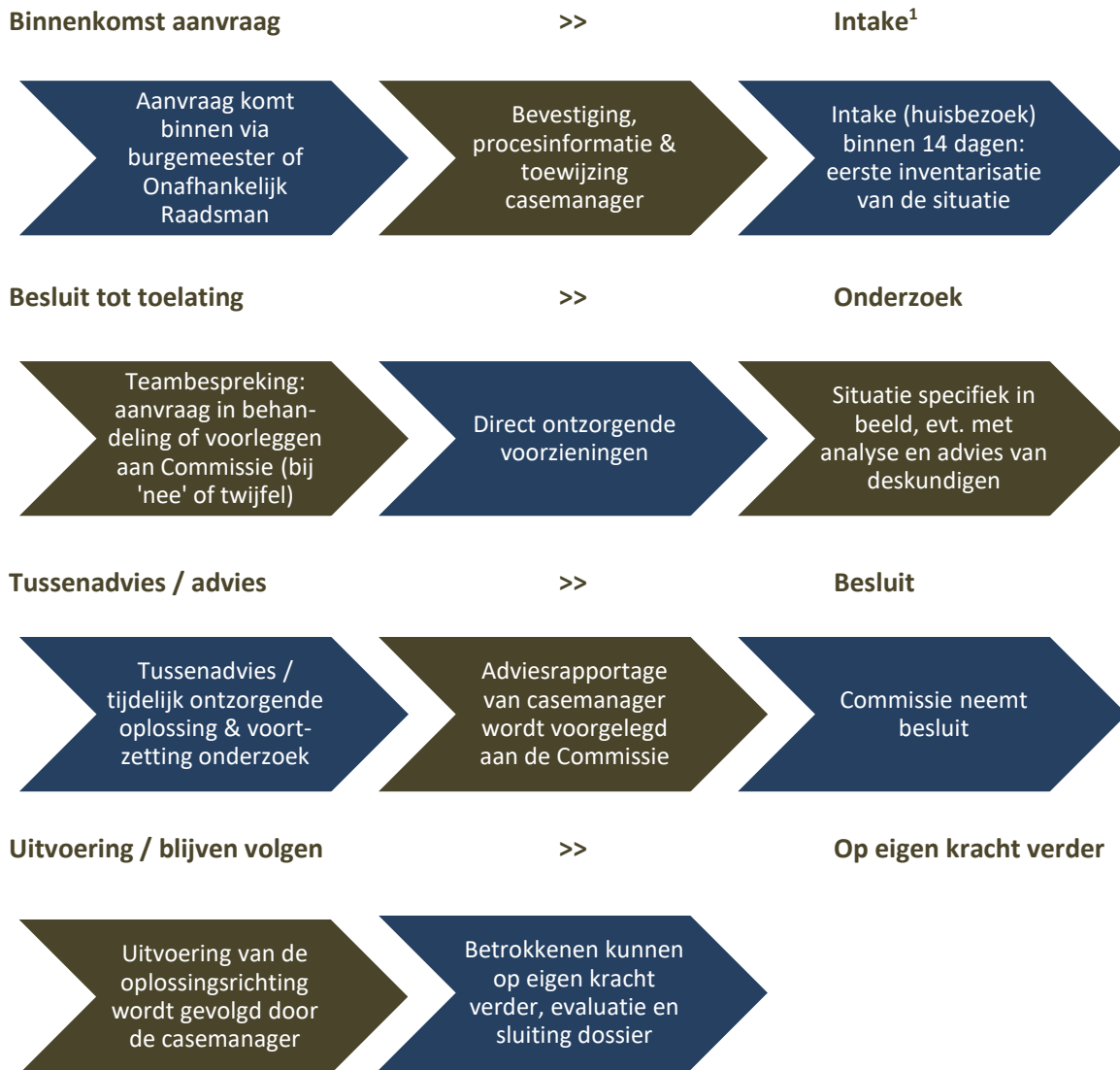
De positie van de Commissie als onafhankelijke instantie is cruciaal in het goed kunnen uitvoeren van haar taak. Die taak omvat het omgaan met kwetsbare mensen in schrijnende situaties. De onafhankelijkheid maakt de werkwijze van de Commissie acceptabel voor betrokkenen. Voor hen is dit een belangrijk aspect, aangezien zij het vertrouwen in instanties en organisaties in een voorgaand traject veelal zijn verloren.

Ook in de samenwerking met verschillende partijen is onafhankelijkheid een vereiste. De benodigde gegevensverzameling - op basis waarvan een objectief besluit kan worden genomen - vraagt omwille van de privacy om op afstand te blijven van betrokken instanties. Afstemming vindt dan ook plaats op procesniveau en niet op inhoudsniveau.

Daarnaast bestaat er nadrukkelijk geen enkele afhankelijkheids- c.q. verantwoordingsrelatie t.o.v. de Nationaal Coördinator Groningen. Deze onafhankelijke positie geldt eveneens ten opzichte van de NAM.

2.8 Werkwijze: proces van behandeling & toekenning

De wijze waarop een aanvraag wordt behandeld, verloopt steeds volgens de procedure zoals navolgend weergegeven in het stroomschema en met een korte toelichting beschreven. Het inhoudelijke besluit in deze procedure wordt altijd specifiek situatiegebonden vormgegeven, zoals vermeld onder §2.2, punt 1.

¹ Extra alertheid wordt in acht genomen wanneer er kinderen in de situatie betrokken zijn.

1. Aanmelding

Een aanmelding komt binnen via:

- a. de burgemeester van de gemeente waar de melder woont of via
- b. de Onafhankelijk Raadsman.

2. Ontvangstbevestiging

Het secretariaat van de Commissie stuurt de melder per brief een ontvangstbevestiging. Hierin worden tevens (kort) de werkwijze & het proces van intake beschreven.

3. Toewijzing aan een casemanager & intake binnen 14 dagen

De aanmelding wordt toegewezen aan een casemanager, die binnen maximaal 14 dagen de intake persoonlijk heeft gedaan. Tijdens dit intakegesprek – dat altijd bij de aanvrager thuis plaatsvindt – maakt de casemanager een eerste inventarisatie van de situatie.

4. Teambespreking – besluit tot toelating

Tijdens de teamvergadering worden alle binnengekomen aanvragen gepresenteerd (gerelateerd aan de drie criteria + coping) en besproken. Gezamenlijk wordt afgewogen of de aanvraag verder in behandeling wordt genomen dan wel wordt afgewezen. Is er voldoende grond om de aanvraag toe te laten tot de verdere procedure, dan wordt deze verder in behandeling genomen.

Is er onvoldoende grond of twijfel dan wordt het oordeel van de Commissie gevraagd. Tijdens de eerstvolgende Commissievergadering wordt hierover een definitief besluit genomen.

Wordt een aanvraag definitief afgewezen? Dat betekent nooit dat er van de ene op de andere dag geen contact meer is tussen de casemanager en betrokkenen. De casemanager helpt hen op weg naar de juiste voorzieningen of andere oplossingsrichtingen, zodat ze op enige manier toch verder kunnen.

5. Direct ontzorgende voorzieningen

Wordt een aanvraag verder in behandeling genomen, dan kan de situatie van betrokkenen dermate schrijnend zijn dat er direct ontzorgende voorzieningen nodig zijn. Zoals een zaakwaarnemer of financieel coach. Deze voorzieningen mogen direct door de secretaris toegekend worden.

6. Onderzoek

Het doel van de onderzoeksfase is om samen de situatie gedegen en compleet in beeld te brengen op grond van de drie criteria + coping. Dit begint met een huisbezoek aan de betrokkenen. Indien nodig worden bij het in beeld brengen van de situatie deskundigen ingeschakeld – dit is op medisch, psychisch en financieel gebied. Deze deskundigen rapporteren aan de casemanager, die deze bevindingen verwerkt in zijn/haar advies richting de Commissie.

De drie toetscriteria

De Commissie toetst op drie criteria (+ coping):

1. Aardbevingschade aan de woning of vastgelopen in versterkingsproces
2. Medische en/of psychische problematiek
3. Financiële situatie

Coping

'Coping' is de wijze waarop mensen omgaan met de belastende omstandigheden waarin ze verkeren. Dit kan als verzwarend aspect gelden, bovenop de drie criteria. De casemanager neemt de mate en manier van coping mee in zijn/haar adviesrapportage richting de Commissie.

7. Tussenadvies

Bepaalde factoren kunnen het proces vertragen of blokkeren. Bijvoorbeeld wanneer een woning moeilijk verkoopbaar is en het om medische/psychische redenen wel noodzakelijk is dat betrokkenen op korte termijn verhuizen. Dan kan een tussenadvies oplossing bieden, zoals het vergoeden van de kosten van (tijdelijke) vervangende woonruimte. Betrokkenen krijgen daarmee een tijdelijke ontzorgende oplossing geboden, op weg naar een definitieve oplossing. Ondertussen worden het onderzoek en de stappen richting een passende permanente oplossing voortgezet.

8. Advies

Wanneer de onderzoeksfase is afgerond, wordt het definitieve advies door de casemanager opgesteld en voorgelegd aan de Commissie.

9. Besluit

Aan de hand van het adviesrapport (incl. het deskundigenonderzoek) besluit de Commissie op welke wijze betrokkenen het beste verder geholpen kunnen worden. Dit besluit is altijd aangepast op de individuele problematiek - het uitgangspunt daarbij is dat betrokkenen na effectivering van het besluit zelfstandig en op eigen kracht verder kunnen.

10. Afronding

Alle acties voortvloeiend uit het besluit worden op een goede manier tot uitvoering gebracht – daar ziet de casemanager op toe. Wanneer alles volgens afspraak is uitgevoerd, wordt het dossier geëvalueerd met betrokkenen en vervolgens gesloten.

Minder hoorzittingen

Wanneer het gaandeweg de behandeling van een aanvraag nog niet goed lukt om met de betreffende bewoner(s) tot de best passende oplossing te komen, kan een hoorzitting worden aangevraagd. Tijdens deze hoorzitting gaan één van de Commissieleden en de secretaris in gesprek met de aanvrager(s).

In 2019 is slechts één hoorzitting gehouden, een daling ten opzichte van voorgaande jaren. De Commissie schrijft deze daling toe aan de zorgvuldige werkwijze van de casemanagers, die hun taak vanaf het eerste contact met de aanvrager afgestemd en doortastend oppakken.

3. Overzicht aanvragen & vormen van geboden hulp

3.1 Cijfermatig overzicht aanvragen & geboden hulp

Onderstaande overzichten geven inzicht in (1) het aantal binnengekomen, in behandeling zijnde en afgehandelde aanvragen, gerekend vanaf de start van de Commissie op 15 april 2014, (2) de vormen van verleende hulp op hoofdlijnen, (3) de uitgekeerde geldelijke hulp ten behoeve van schrijnende situaties en (4) de bij de Commissie binnen gekomen en behandelde klachten.

BINNENGEKOMEN AANVRAGEN & BEHANDELING		
Status	Aantal 2019	Totaal (15-04-2014 t/m 31-12-2019)
Totaal aantal aanmeldingen	41	305
	Binnengekomen via burgemeesters: 33	
	Binnengekomen via Onafhankelijk Raadsman: 8	
In behandeling	16	19
Definitief afgehandeld	25	286

VORMEN VAN GEBODEN HULP OP HOOFDLIJNEN		
Geboden hulp	Aantal 2019	Totaal (15-04-2014 t/m 31-12-2019)
Verhuiskostenvergoeding	7	90
Financiële coach/zaakwaarnemer/ontzorgen	29 waarvan 17 nieuwe situaties	94
Woning opgekocht door de NAM in opdracht van de Commissie	4	52
Financiële hulp / garantiebedrag om verkoop te bevorderen	2	61
Woning zelf verkocht	3	30
Verwijzing/bemiddeling naar NAM/gemeente	1	13
Vergoeding tijdelijke huur	8	34
Hulp in natura (onderwijs/zorg/huis)	1	7
Herstel huis op kosten van de Commissie	1	6

FINANCIËLE MIDDELEN INGEZET T.B.V. SCHRIJNENDE SITUATIES	
Beschikbaar gesteld bedrag regeling Bijzondere Situaties (vanaf 15 april 2014)	Ingezet ter ondersteuning in schrijvende situaties (vanaf 15 april 2014 – 31 december 2019)
€ 35.000.000,-	€ 18.645.390,-

De minister van Economische Zaken & Klimaat heeft in februari 2018 een (tijdelijke) overeenkomst met de NAM gesloten over de financiële dekking van de schade-uitkeringen. Er wordt door de NAM jaarlijks (2018 & 2019) een bedrag van € 10 miljoen als vast budget beschikbaar gesteld voor de taakvervulling van de Commissie Bijzondere Situaties.

KLACHTEN INGEDIEND VIA KLACHTENPROCEDURE VAN DE COMMISSIE BIJZONDERE SITUATIES	
Aantal ingediende klachten 2019	Status
0	n.v.t.

3.2 Vormen van problematiek

Zoals gezegd hanteert de Commissie bij het bieden van hulp een aantal criteria, waarbij bij de aanvrager sprake moet zijn van een combinatie van problemen (aardbevingschade en/of versterkingsproblematiek, medisch/psychisch en financieel), gerelateerd aan de aardbevingen. In de aard van de aanvragen zijn twee hoofdlijnen te constateren:

- a. **Aardbevings- of versterkingsproblematiek** in combinatie met bijkomende problematiek. Met name door het stopzetten van de versterkingsoperatie is in 2019 het aantal aanvragen die betrekking hebben op (het stagneren van) de versterking, toegenomen. De onzekerheid over de versterkingsoperatie heeft veel bewoners merkbaar parten gespeeld. In 2019 ziet de Commissie wel een daling van het aantal klachten aangaande de schadeafhandeling.
- b. Het is merkbaar dat de **psychische nood** in het aardbevingsgebied nog altijd hoog is. Omdat de complexiteit in dat opzicht in de afgelopen jaren is toegenomen, laat de Commissie zich indien relevant adviseren door deskundigen, om mede op basis daarvan de best passende besluiten te kunnen nemen.

Daaruit vloeien problemen voort zoals:

- 'Vastzitten', geen uitweg meer zien uit de complexiteit van problemen. De gebruikelijke copingstrategieën bieden geen oplossing meer. De situatie waarin mensen verkeren kunnen ze niet meer (alleen) aan.
- Op oudere leeftijd de stap richting het gehoopte 'rustige leven' of de gewenste leeftijdsbestendige woonplek niet kunnen maken.
- Financiële problematiek. Mensen, gezinnen hebben in diverse gevallen veel geld verloren door de situatie - soms aardbevingsgerelateerd in combinatie met de gevolgen van de economische crisis en/of persoonlijke omstandigheden.
- Reeds bestaande problematiek waar de bijkomende problemen als gevolg van de aardbevingen de druppel zijn die de emmer doen overlopen.
- Kwetsbare bewoners die zelf niet de weg kunnen vinden naar een ondersteuningsregeling.

- Gevoel van onrechtvaardigheid en onmacht: 'Dit overkomt ons, we hebben er totaal geen invloed op en steun is ver te zoeken'.

Het aantal aanvragen laat in 2019 een stijging zien ten opzichte van 2018. Daarin wordt ook vaak overig – vaak sociaal-maatschappelijk – leed geconstateerd, problematiek die geen direct verband houdt met de aardbevingen. Daarom is enerzijds het hanteren van de drie criteria zo belangrijk en anderzijds het beoordelen van het individuele geval. Van welke problematiek ook sprake is, de Commissie tracht de betrokkenen altijd een stap verder te helpen. Daarnaast wordt – in de situaties waarin er niet direct een rol voor de Commissie is weggelegd – betrokkenen gemeld dat indien hun situatie verandert, zij zich opnieuw tot de Commissie kunnen wenden. Van die mogelijkheid wordt ook daadwerkelijk gebruik gemaakt.

Een stap verder

Op het moment dat er een aanvraag bij de Commissie Bijzondere Situaties binnenkomt en deze voldoet niet aan de gestelde criteria, zet de Commissie het proces van hulpverlening niet voort maar zorgt wel voor (a) een advies dat kan leiden tot mogelijke oplossingen en/of (b) een doorverwijzing naar een instantie die mogelijk kan ondersteunen. De Commissie vindt het belangrijk aanvragers - ook al vallen ze niet binnen de regeling Bijzondere Situaties - niet in de kou te laten staan en hen ten minste een stap verder in de juiste richting te helpen.

3.3 Vormen van geboden hulp

In het bieden van hulp aan de bewoners die in een schrijnende situatie terecht zijn gekomen, werkt en beslist de Commissie steeds vanuit het perspectief van de persoon die het betreft: wat is precies het probleem, waarmee zijn de betrokkenen daadwerkelijk geholpen en wat is daar redelijkerwijs voor nodig? Daarbij moet soms creatief en buiten de geijkte paden worden gedacht en gehandeld. Steeds is het doel een oplossing te vinden waarmee mensen daadwerkelijk weer verder kunnen. Soms is dat het opkopen van een woning, maar veelal is andersoortige hulp meer passend.

In 2019 lag het zwaartepunt van de ondersteuning door de Commissie enerzijds bij het opkopen van woningen en anderzijds bij het ontzorgen van bewoners. In toenemende mate worden 'onze' zaakwaarnemers ingeschakeld. Rode draad is de impasse – vanwege bureaucratie en omgevingsfactoren – waarin men klem is komen te zitten.

De vraag 'hoe kom ik uit deze situatie?' doet zich doorgaans vaker voor dan de vraag 'hoe vertrek ik uit dit gebied?'.

In het volgende schema vindt u voorbeelden van vormen van hulp die door de Commissie worden geboden.

Financiële vergoedingen	Deze vergoedingen zijn bestemd voor o.a. verhuiskosten, aanvullende financiering bij de herbouw van de woning of compensatie na verkoop van de woning beneden een acceptabele prijs in relatie tot de individuele omstandigheid (het zogenaamde 'garantiebedrag'). De Commissie geeft de voorkeur aan het verstrekken van een dergelijk garantiebedrag boven het laten opkopen van een woning. Dit bevordert immers dat een pand opnieuw bewoond wordt en op die manier leegstand wordt voorkomen. Tevens wordt verstoring van de woningmarkt op deze wijze voorkomen. Ten slotte wordt geconstateerd dat het houden van de eigen regie op de verkoop van de woning, ten goede komt aan het welbevinden c.q. de eigenwaarde van de betrokkenen.
Hulp in natura	Dit betreft vormen van hulp zoals hulp bij de verkoop van de woning, afbouw woning, hulp bij onderhoud van woning/tuin die te koop staat, maatschappelijke ondersteuning voor gezinsleden en support van deskundigen. Mensen worden daarnaast, indien relevant, geholpen bij de doorverwijzing naar voorliggende regelingen. Wanneer een versterkingsproces is vastgelopen, wordt bouwbegeleiding aangeboden.
Bemiddeling en ontzorging vanuit Commissie	Deze bemiddeling en ontzorging betreft onder andere situaties waarin een complexe situatie is ontstaan van verschillende betrokken instanties rondom verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid, waarbij de betrokken bewoners 'tussen wal en schip' dreigen te raken. Tevens zet de Commissie haar positie in wanneer de inzet van een instantie bij kan dragen aan de oplossing voor betrokkenen.
Bemiddeling door casemanager	Een aantal situaties wordt puur opgelost door bemiddeling van de casemanager: door het bieden van een luisterend oor, de situatie in kaart te brengen en te ordenen dan wel door betrokkenen te verwijzen naar bestaande voorzieningen kunnen zij weer verder.
Bindende adviezen	De Commissie kan de NAM bindende adviezen opleggen, waar dat de best mogelijke oplossing is voor de betreffende bewoners. Een voorbeeld daarvan is het laten opkopen van woningen. De Commissie heeft de NAM in 2019 4 keer bindend geadviseerd een woning op te kopen.

3.4 Voorliggende voorzieningen

Van de mensen die een aanvraag bij de Commissie indienen, wordt verwacht dat zij eventuele voorliggende voorzieningen reeds hebben verkend en daar – om welke reden dan ook – niet voor in aanmerking zijn gekomen. Soms kan een voorliggende voorziening worden ingezet als onderdeel van de oplossing. Eén daarvan betreft de Nationale Hypotheekgarantie (NHG). Bij het intakegesprek wordt door de casemanager geïnformeerd naar het al dan niet aanwezig zijn van een NHG, wanneer verkoop van de woning aan de orde is.

Een andere voorliggende voorziening betreft de tijdelijke opkoopregeling, die door de Nationaal Coördinator Groningen in 2017 bij wijze van proef is opengesteld voor een vastomlijnde periode. Het tijdelijke Koopinstrument is geëvalueerd en dit heeft geleid tot voortzetting van de regeling tot en met 2020. De NAM stelt hiervoor jaarlijks (tot en met 2020) € 10 miljoen beschikbaar. Aanvullend op deze bijdrage stelt het ministerie van Economische Zaken & Klimaat € 20 miljoen beschikbaar waardoor het Koopinstrument kan worden voortgezet tot en met 2024 (kamerstuk 33529, nr. 662).

In 2018 en 2019 is het Koopinstrument opnieuw voor een bepaalde periode opengesteld. In deze periode konden eigenaren van woningen zich aanmelden voor opkoop van hun woning. Meerdere situaties, aangedragen bij de Commissie, zijn opgelost doordat betrokkenen van deze opkoopregeling gebruik hebben kunnen maken. Deze regeling zal de komende jaren dus worden voortgezet, wat door de Commissie van harte wordt toegejuicht.

3.5 Conclusie t.a.v. problematiek, demografie & groepen die aandacht behoeven

In de afgelopen jaren lijkt de problematiek van bewoners in complexiteit alleen maar toegenomen. Zo ook in 2019. De Commissie ziet dat onderliggende – soms reeds lang bestaande – problemen steeds meer aan de oppervlakte komen, waarbij de aardbevingen de trigger lijken te zijn. In sommige situaties schieten de copingstrategieën van bewoners tekort, hun – sociaal, psychisch en / of maatschappelijk – welzijn krijgt een flinke dauw en het lukt hen niet meer om zelf uit het complex aan problemen te komen. Vaak na jaren in een ‘vechtmodus’ te hebben gezeten is de veerkracht verdwenen.

Demografisch is de vergrijzing in het gebied terug te zien: steeds meer ouderen dienen zich aan die een volgende levensfase in gaan en in hun huis ‘vastzitten’ omdat ze dit niet kunnen verkopen en zich – in veel gevallen – niet meer veilig voelen.

Ouderen vormen een groep die wat de Commissie betreft extra aandacht behoeft. Daarbij gaat het in het bijzonder om kwetsbare ouderen, kwetsbaar in fysiek, psychisch en / of sociaal opzicht. Extra alertheid is dan ook gewenst bij het stijgen der leeftijd: wie neemt bijvoorbeeld de beslissingen voor ouderen die dementerend zijn, worden hun belangen op de juiste manier behartigd?

Ook kinderen en sociaal zwakkeren verdienen extra aandacht. De impact van de aardbevingsproblematiek is voor hen doorgaans het grootst en de zelfredzaamheid het laagst.

Wat de Commissie steeds vaker ziet, is dat geld lang niet altijd dé oplossing is. Het zijn vaak vooral goede psychische ondersteuning, daadkrachtige procesbegeleiding en een veilige woonomgeving die de (ervaren) problemen doen afnemen.

4. Bevindingen & advies

4.1 Bevindingen vertaald naar adviezen

De Commissie Bijzondere Situaties heeft in de afgelopen 5 jaren vele en diverse situaties voorbij zien komen. Dat biedt de mogelijkheid om rode draden te onderkennen. Naast nieuwe bevindingen en adviezen, is een aantal reeds eerder vermeld in de *Jaarverslagen 2014 t/m 2018* en in het *Evaluatieverslag* (te vinden op www.vangnetbijzondere-situaties.nl). In dit Jaarverslag 2019 worden sommige daarvan nogmaals – in geactualiseerde vorm – genoemd omdat ze nog steeds de aandacht en nadruk verdienen.

1. Zorg over sociaal-psychische impact

Uit eerder onderzoek – in opdracht van de Commissie – is informatie gegenereerd aangaande de invloed van de (gevolgen van de) aardbevingen op de psychische gesteldheid van de bewoners in het aardbevingsgebied. Dit onderzoek ondersteunt de vermoedens dat er sprake is van een verhoogde kwetsbaarheid voor psychosociale problemen in de regio, gerelateerd aan de aardbevingen. Op basis van het onderzoeksrapport constateerde de Commissie vorig jaar al dat er op langere termijn sprake is van een ernstig probleem. Een probleem dat verder gaat dan alleen materiële schade. Niets doen of alleen sturen op één of enkele risicofactoren zal de kwetsbaarheid van de inwoners en de gemeenschap vergroten. Het onderzoeksrapport is in 2018 aangeboden aan de NCG, ter aanvulling op hetgeen reeds op dit vlak werd ondernomen.

Ondertussen heeft het Rijk geld beschikbaar gesteld voor de inzet van aardbevingscoaches, ter psychosociale ondersteuning van de mensen in het aardbevingsgebied. Inmiddels is reeds een aantal van deze coaches aangesteld. De Commissie is verheugd over deze – in haar ogen goede – ontwikkeling. Want constructieve aandacht voor kwetsbare groepen als kinderen, ouderen en sociaal zwakkeren – zoals benoemd in § 3.5 – is en blijft een noodzaak. Een dergelijke coach kan in brede zin een belangrijke steun voor hen zijn. Tevens biedt het onze casemanagers de mogelijkheid om ‘hun’ bewoners in voorkomende gevallen ‘warm over te dragen’ en zo, de continuïteit in en kwaliteit van de begeleiding te waarborgen.

2. Samenwerken: burger centraal & gezamenlijke oplossingen

Er zijn – sinds de aandacht voor de aardbevingsproblematiek in Groningen – vele instanties die zich inzetten voor de ondersteuning van bewoners uit het aardbevingsgebied. Bij al deze instanties worden rode draden in de problematiek waargenomen, worden obstakels gesignaleerd en ideeën gegenereerd over hoe de ondersteuning beter zou kunnen. Daar onderling in samenwerken, heeft een grote meerwaarde. Belangrijk is dat mensen niet tussen wal en schip vallen vanwege een gebrek aan onderlinge afstemming.

Bij ieder die een taak heeft in het aardbevingsdossier, zou de burger centraal moeten staan. Nog steeds werken instanties en hulpverleners – overigens vaak met de beste bedoelingen – aan een oplossing, maar benut men niet alle samenwerkingsmogelijkheden die er zijn. Een scherpe blik op deze mogelijkheden, op de verantwoordelijkheden en op een verdeling van taken is zeer van belang. Dit leidt doorgaans duidelijk tot verbetering van hulpverlening en ondersteuning. Centrale coördinatie is daarin noodzakelijk. Bewoners moeten weten waar ze kunnen aankloppen in plaats van het risico te lopen de weg volledig kwijt te raken.

3. *Vertragende factoren*

In het afhandelingstraject en de hulp aan bewoners heeft zich in 2018 een aantal factoren gemanifesteerd die ook in 2019 nog vertragend en frustrerend werkten. Eén daarvan is in dit jaarverslag reeds benoemd: het stopzetten van de versterkingsoperatie door de minister van Economische Zaken & Klimaat. De Commissie zag in de binnenkomende aanvragen een groeiend aantal mensen die door deze ontwikkeling in een impasse terecht kwam en daardoor het vertrouwen in een goede afwikkeling verloor, soms met alle psychosociale gevolgen van dien.

In 2018 was ook de NAM een vertragende factor waar het ging om het uitvoeren van adviezen van de Commissie. Huizen werden meer niet per definitie opgekocht, terwijl de Commissie hier een bindend advies over had uitgebracht. De Commissie is hierover in overleg getreden met de NAM. Dat heeft ertoe geleid dat in 2019 de adviezen door de NAM zijn uitgevoerd zoals afgesproken.

4. *Schadeherstel & versterking*

Schadeherstel en versterking zouden moeten worden gecombineerd waar mogelijk. Dit gebeurt echter nog niet, er is sprake van twee afzonderlijke trajecten. Deze werkwijze is onnodig complicerend en helpt de bewoners niet. Een integrale en onderling afgestemde werkwijze door deze instanties is zeer gewenst.

Een verbetering die de Commissie in 2019 wel constateerde is het dalend aantal klachten over de schadeafwikkeling. Daaruit meent de Commissie te kunnen concluderen dat de taak die de Tijdelijke Commissie Mijnbouwschade Groningen (TCMG) hierin op zich heeft genomen, zijn vruchten begint af te werpen. De TCMG zal zich moeten blijven inzetten – zoals ook de Onafhankelijke Raadsman meldt² – om de veelal complexe en grotere nog overgebleven schades binnen redelijke termijn af te handelen. Daarbij is duidelijke communicatie met inwoners over o.a. prioritering en wachttijden noodzakelijk.

5. *Advies inzake immateriële schade*

Naast de kwestie van schadeherstel en versterking, leeft meer en meer de vraag of ook immateriële schade zou moeten worden vergoed aan bewoners die gedupeerd zijn geraakt als gevolg van de aardbevingen. Een drietal hoogleraren (de Commissie Immateriële Schade Aardbevingen Groningen) heeft zich hierover gebogen en een concept-rapport uitgebracht met aanbevelingen. De Commissie heeft met deze hoogleraren gesproken en hen geadviseerd. De Commissie Immateriële Schade heeft de intentie om eind 2019 haar rapport aan te bieden.

Graag sluit de Commissie zich aan bij de constatering van de Onafhankelijke Raadsman: “Voor voldoende draagvlak is het van belang dat de regio serieus en tijdig wordt betrokken bij het ontwikkelen van de kaders voor vergoeding van immateriële schade en waardedaling.”

6. *Voortzetting opkoopregeling*

De Commissie is verheugd dat de tijdelijke opkoopregeling ook na 2019 een vervolg krijgt. In een aantal gevallen is dit dé manier om bewoners constructief verder te helpen. Tot en met 2024 is er budget beschikbaar voor het opkopen van woningen in het aardbevingsgebied. Enkele situaties, aangedragen bij de Commissie, werden opgelost doordat betrokkenen van deze opkoopregeling gebruik hebben kunnen maken. De Commissie onderstreept het belang van deze opkoopregeling en heeft dit kenbaar gemaakt in een gesprek met de minister van Economische Zaken & Klimaat, tijdens zijn bezoek aan Loppersum in het najaar van 2019.

² Uit de Halfjaarrapportage 2019 van de Onafhankelijke Raadsman (<https://www.onafhankelijkeraadman.nl/publicaties/>)

7. Ondersteuning voor ondernemers

In het Groninger aardbevingsgebied worden uiteraard niet alleen particulieren getroffen, maar ook ondernemers. Zakelijke en privé-aspecten blijken regelmatig met elkaar vervlochten. In het verleden kwamen met enige regelmaat aanvragen op dit vlak binnen bij de Commissie. Omdat de Commissie er uitsluitend is voor particulieren, kan zij voor deze mensen niets betekenen.

In oktober 2018 is de pilot MKB-compensatieregeling (voor de duur van een jaar) van start gegaan. Daarmee konden ondernemers in het Groninger aardbevingsgebied een vergoeding voor winstderving of onkosten tijdens versterking van hun bedrijfspand aanvragen. Deze regeling richtte zich echter slechts op een beperkt aantal ondernemers. Daarmee blijft de problematiek voor een groot deel van de ondernemers in stand.

Het zijn met name de kleinere ondernemers (ZZP'ers, ondernemers met bedrijf aan huis) die de dupe zijn. De oplossing moet volgens de Commissie worden gezocht in een nauwe samenwerking tussen de NCG en het toekomstige IMG. Van waaruit de complete groep van ondernemers die nadelen ondervindt als gevolg van de aardbevingen kan worden ondersteund. In het eerder genoemde gesprek met de minister heeft de Commissie hiervoor gepleit.

8. Ouderen: een groeiende groep die onze aandacht verdient

Al sinds de start van de Commissie in 2015, vormen ouderen in het aardbevingsgebied een groep met specifieke problematiek. Zo kan het zijn dat hun woning – vanwege fysieke of mentale achteruitgang – niet meer goed leefbaar is. Of is hun woning onverkoopbaar geworden, terwijl deze juist diende als ouderdagsvoorziening.

Met de vergrijzing in het aardbevingsgebied groeit de omvang van deze problematiek. De Commissie is extra alert bij het stijgen der leeftijd van de aanvragers: wie neemt de beslissingen voor ouderen die kwetsbaar zijn, worden hun belangen op de juiste manier behartigd? Dit is een belangrijk punt waar in het voor- en vervoltraject door andere spelers in de ondersteuning goed op gelet moet worden.

9. Overige niet-aardbevingsgerelateerde problematiek

Het kwam eerder in dit jaarverslag al enige malen aan bod: de Commissie constateert dat er veelvuldig sprake is van overig – niet zelden verborgen – leed, veelal van sociaal maatschappelijke aard, dat niet direct aardbevingsgerelateerd is. Bij binnenkomende aanvragen besteedt de Commissie hier uiteraard aandacht aan en neemt daarin een ontzorgende taak op zich, maar deze taak behoort in feite bij andere instanties te liggen. Denk bijvoorbeeld aan schuldenproblematiek of zorgmijding. Ook hierin is samenwerking tussen disciplines en instanties – zoals onder punt 2 genoemd – essentieel.

10. Toekomst van de Commissie

De Commissie heeft enkele jaren geleden gesteld dat de ideale situatie erin bestaat dat zij niet meer nodig is, wanneer alle voorliggende voorzieningen een zodanig vangnet vormen dat schrijnende situaties niet meer (blijven) bestaan. Zo ver is het helaas nog niet.

Het is dan ook een goede zaak dat de Commissie in 2019 voor 3 jaar is herbenoemd en dat haar taakgebied is uitgebreid met de problematiek rond de versterkingen.

In de nieuwe positionering van de Commissie is voor de minister de onafhankelijke positie van de Commissie gegarandeerd. De Commissie vertrouwt erop dat zij vanuit die afhankelijkheid ook in de toekomst hulp-op-maat kan blijven bieden aan bewoners die als gevolg van aardbevingen in een schrijnende situatie terecht zijn gekomen.

Commissie Bijzondere Situaties
Postbus 4088 | 9701 EB Groningen
www.vangnetbijzondere situaties.nl

